

Пространственные области, на которые указывается при помощи *da* и *dort*, могут проявлять одинаковую дистанцию к точке отсчета. Но *dort* в оппозиции к *da* может служить для указания ориентации на более отдаленную область пространства.

Сравнивая переводы на русский язык дейктических выражений *da*, *dort*, *hier* в словарях, мы наталкиваемся на широкий спектр их значений. Так, например, дейктическое слово *hier* переводится как *здесь*, *тут*; *da* — как *вон*, *вот*; *dort* — *там*. Как видно из данных словарных соответствий, уже в случае с дейктическим словом *da* возникает проблема. *Da* переводится на русский язык и при помощи дейктического выражения *вот*, которое указывает на область, близкую к говорящему, и дейктического выражения *вон*, указывающего на область, удаленную от говорящего. Краткий взгляд на употребление этих дейктических средств показывает, с какой проблемой сталкиваются русские и немецкие преподаватели немецкого языка. Основная проблема, касающаяся употребления дейктических выражений, заключается в их многозначности, поэтому без привлечения контекста нельзя определить их семантику. Это приводит к трудностям при обучении на уроках немецкого языка, особенно на начальных этапах. Студенты, как правило, начинают изучать второй иностранный язык с первого или второго курса, когда они еще не в полной мере или очень плохо владеют навыками перевода. Многие из них дают дословный перевод дейктических выражений, что зачастую приводит к искажению смысла.

С.Ул. Агароднікава
БДЭУ (Мінск)

ЛЕКСІКА-ГРАМАТЫЧНЫЯ АДМЕТНАСЦІ НАВУКОВАГА СТЫЛЮ

Галоўная асаблівасць навуковага стылю — дакладнае і адназначнае выражэнне думак. Задачы зносін у сферы навукі, яе прадмет, змястоўнасць мовы патрабуюць перадачы агульных паняццяў. Гэтаму служыць абстрактная лексіка, спецыяльная лексіка і тэрміналогія.

Тэрміналогія ўвасабляе дакладнасна навуковай мовы. Тэрмін — гэта слова ці словазлучэнне, якое дакладна абазначае паняцце спецыяльнай вобласці ведаў або дзейнасці (маркетынг, ф'ючэрс, праграмныя сродкі і інш.). Тэрмін уваходзіць у мову і дзейнічае ў межах канкрэтнай тэрміналагічнай сістэмы (тэрміналогіі).

Да спецыфічных асаблівасцей тэрміна належаць: сістэмнасць, наўнасць дэфініцыі (вызначэння), адназначнасць, стылістычная нейтральнасць, адсутнасць экспрэсіі. Адно з патрабаванняў да тэрміна — яго сучаснасць, устаралыя тэрміны замяняюцца новымі тэрмінамі. Тэрмін можа быць інтэрнацыянальным або блізкім да тэрмінаў, якія створа-

ны і ўжываюцца ў іншых мовах (камунікацыя, гіпотэза, бізнес, тэхналогія і інш.). Таксама ў тэрмін уваходзяць інтэрнацыянальныя словаўтваральныя элементы: анты-, біо-, мікра-, экстра-, міні- і інш.

Тэрміналогія падзяляецца на тры групы: агульнанавуковую (аналіз, тэзіс, праблема, працэс і інш.), міжнавуковую (эканоміка, кошт, рабочая сіла і інш.), вузкасפעцыяльную (толькі для пэўнай вобласці ведаў). Тэрміналогія забяспечвае інфармацыйнае ўзаемаразуменне на нацыянальных і міжнацыянальных узроўнях, сумяшчальнасць заканадаўчых і нарматыўных дакументаў.

У сваёй аснове навуковая мова — гэта пісьмовая мова, звязаная нормамі. Абстрактны характар навуковай мовы падкрэсліваецца ўключэннем вялікай колькасці паняццяў, выкарыстаннем спецыяльных лексічных адзінак (звычайна, заўсёды), пасёўных канструкцый (металы лёгка рэжуцца). Шырокае прымяненне знаходзяць абстрактныя назоўнікі (хуткасць, час). Выкарыстоўваюцца канструкцыі, што падкрэсліваюць суадносіны паміж часткамі выказвання: уводныя словы (нарэшце, такім чынам), вялікая колькасць прыназоўнікаў, што выражаюць розныя адносіны і дзеянні (дзякуючы, у сувязі і інш.).

Лексічны склад навуковага стылю характарызуецца аднароднасцю, адсутнічае лексіка з гутаркова-прастамоўнай афарбоўкай, эмацыянальна-экспрэсіўная. Многа слоў жаночага рода і ніякага рода: якасць, уласцівасць, развіццё. Шмат абстрактнай лексікі — сістэма, перыяд, выпадак. Тэксты навуковага стылю выкарыстоўваюць складанаскарочаныя словы, абрэвіятуры: ПС (праграмныя сродкі), ЖЦ (жыццёвы цыкл); змяшчаюць не толькі моўную інфармацыю, але і графічную, формулы, сімвалы.

У сінтаксісе выкарыстоўваюцца складаныя сказы з дзеепрыметнікамі, дзеепрыслоўнымі і дзеепрыметнымі зваротамі, часовай сувяззю (у сувязі з нечым), простыя сказы тыпу «што ёсць што» (вадарод ёсць газ), безасабовыя сказы. Выкарыстоўваюцца ў асноўным апавядальныя сказы, пыталыяныя — з мэтай прыцягнуць увагу да праблемы.

Асаблівасцю навуковай мовы з'яўляецца актыўнасць роднага склону. Гэта выклікана неабходнасцю паслядоўных дзеянняў пры апісанні і характарыстыках, тлумачэннях. У адным сказе або словазлучэнні можа ўжывацца некалькі назоўнікаў у родным склоне. Такая з'ява называецца «нанізваннем роднага склону».

З усяго вышэйпададзенага вынікае, што лексіка-граматычнымі асаблівасцямі навуковага стылю з'яўляюцца дакладнасць, лагічнасць, выкарыстанне тэрмінаў.